

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa K. M.
przeciwko Stowarzyszeniu "[...]" z siedzibą w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 kwietnia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 6 kwietnia 2016 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1/ odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2/ przyznaje do Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...]
na rzecz radcy prawnego B. K.-S. kwotę 2.700 (dwa tysiące
siedemset) złotych powiększoną o należny podatek od towarów
i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej
powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c.

Zdaniem skarżącej przed Sądem pierwszej instancji doszło do pozbawienia jej możliwości obrony swoich praw, skoro Sąd zamknął rozprawę i wyrokował pod jej nieobecność nie dając jej możliwości usprawiedliwienia nieobecności na rozprawie, mimo, że znajduje się w trudnej sytuacji życiowej, wychowując samotnie dziecko w warunkach bezdomności i bezrobocia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie jest przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ewentualna nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, a jedynie przed sądem drugiej instancji. Wynika to z faktu, iż skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia od orzeczeń sądu drugiej instancji, a naruszenia prawa popełnione przez sąd pierwszej instancji są przedmiotem kontroli apelacyjnej, również w zakresie, w jakim prowadzą do nieważności postępowania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 81; z dnia 8 stycznia 1998 r., II CKN 553/97, OSP 1999, nr 7-8, poz. 138; z dnia 26 lutego 2002 r., I CKN 267/01, Biuletyn Informacji Prawnej 1993, Nr 3, str. 4; z dnia 11 stycznia 2006 r., III CK 328/05, „Monitor Prawniczy” 2006, nr 3, s. 115; z dnia 16 listopada 2006 r., II CSK 177/06, nie publ.; z dnia 24 maja 2007 r., V CSK 62/07, nie publ., z dnia 8 października 2009 r., II CSK 156/09, nie publ.; z dnia 1 września 2010 r.,

II KU 101/10, nie publ. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2005 r., I CK 194/05, nie publ. i z dnia 16 listopada 2006 r., II CSK 177/06, nie publ.) Wskazuje się, że nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji może być wzięta pod uwagę przez Sąd Najwyższy, jeżeli skarżący w ramach podstawy kasacyjnej przewidzianej w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., wskaże ją, jako naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Ze skargi kasacyjnej wynika, że skarżąca w ramach tej podstawy procesowej taki zarzut postawiła, jednakże mógłby być on badany jedynie w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania, sam w sobie nie stanowi natomiast przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2013 r., V CSK 192/12, nie publ.). Ubocznie zauważenia wymaga, iż powódka mimo prawidłowego wezwania nie stawiała się na rozprawie przed Sądem Okręgowym, w żaden sposób nie usprawiedliwiając swojego niestawiennictwa, nie uczyniła tego również na etapie postępowania apelacyjnego, ograniczając się do twierdzeń o niemożności dotarcia na rozprawę z uwagi na problemy komunikacyjne. Natomiast w rozprawie apelacyjnej skarżąca uczestniczyła osobiście miała, zatem możliwość przedstawienia swojego stanowiska.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, nie publ.).

Zdaniem skarżącej w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytanie czy zamknięcie rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku i jego natychmiastowe wydanie, bez dania stronie znajdującej się w szczególnej sytuacji życiowej, jaką jest samotne rodzicielstwo w warunkach bezdomności i bezrobocia, możliwości usprawiedliwienia swej nieobecności na rozprawie i wypowiedzenia się, co do stanu sprawy, pomimo formalnej prawidłowości działań sądu w zakresie doręczeń, może być uznane za równoznaczne z realnym pozbawieniem strony możliwości obrony swoich praw w toku sprawy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że pozbawienie strony możliwości obrony swych praw ma miejsce wówczas, gdy w następstwie wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej strona, nie mogła brać i faktycznie nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach przed wydaniem w danej instancji wyroku. Chodzi tu o sytuację, gdy sąd nie powinien w ogóle przystępować do ostatecznego merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy z uwagi np. na niedoręczenie stronie wezwania na rozprawę. Nie budzi wątpliwości, że niestawiennictwo strony na rozprawę - mimo prawidłowego zawiadomienia - nie powoduje takiej wadliwości i nie stanowi przeszkody do wydania przez sąd wyroku (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975, z. 3, poz. 66).

Z tych względów odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej orzekając na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 6 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2015 r., poz. 1805).

aw

jw